

СТАНОВИЩЕ

ЗА

Дисертационния труд на **ИСМЕТ РАИФ БЕДЖЕТИ**
На тема: „Изпълнени произведения от косовски композитори на фестивали за
класическа музика в Косово” (от 2000г. до 2018г.)

за присъждане на научно-образователната степен „доктор”
Департамент „Музика“ при Нов Български Университет
Професионално направление 8.3. Музикално сценично изкуство
Научна специалност: Музикознание и музикално изкуство

Научен ръководител : проф. д-р Милена Шушулова – Павлова

от

професор д-р ДЕЯН ЕВГЕНИЕВ ПАВЛОВ – преподавател по „Оперно пеене с
диригент” катедра „Музикално сценично изкуство” към Вокален Факултет и „Оперно –
симфонично дирижиране” катедра „Дирижиране и Композиция” към ТКДФ на
Национална Музикална Академия „проф. Панчо Владигеров” – София

Исмет Бехети е роден 10.08.1965г. в Северна Македония.1988г – бакалавър по албански език и литература от Университета в Прищина. 2010г. втора диплома – степен бакалавър от Факултета по Музикални Изкуства към същия университет в Прищина. 2017г. – магистър от Департамент „Музикална наука” от Университета „Кирил и Методий” в град Скопие.

1993- 1998 – директор на частните радио и телевизия в град Куманово.2014г. – 2017г. председател на борда на директорите на същите радио и телевизия.От 2017 до сега е лектор във Факултета по Музикални Изкуства в Университета в Прищина.Участвал е многократно в различни форуми и фестивали свързани с изнасяне на лекции на тема музикални и педагогически проблеми и иновации.Композирал е над 110 песни и текстове към 120 песни в жанра на популярната и детска песен. Има записани осем албума с популярна фолклорна музика.Написал е музиката към четири документални филма.Член на редица професионални журита на конкурси за популярна фолклорна и детска музика.

Дисертацията се състои от: Въведение, Три Главни Глави, Изводи,Приноси и Референции.

Изследването в тази докторска дисертация има за цел да отрази присъствието на авторски произведения на фестивалите за класическа музика в Косово. Изследването се основава на проучване, което включва периода 2000-2018 г., върху всички събития за класическа музика, организирани в Косово. Освен историческото описание на фестивалите, специално внимание е обърнато на изданията и форумите в периода 2000-

2018 г., на участието на композитори, на категоризирането им по държави, както и на авторските им произведения. За броя на фестивалите, изпълнителите, композиторите и включването на техни произведения е използван количествен метод. За обработката на данните са използвани периодични статистики. За характеристиките на програмните концепции на фестивалите и видовете музикални произведения е приложен качественият метод, съответно изявленията на организаторите на класически фестивали в Косово. Въз основа на проучването, проведено от 2000 до 2018 г., се констатира, че във фестивалите за класическа музика в Косово има достатъчно място за произведения на косовски композитори. За по-добри фестивални условия и стимули за композиторите за нови творчески произведения тези фестивали се нуждаят от по-голяма финансова подкрепа от страна на институциите, както и от изграждането на липсваща зала за опера и балет в страната.

Формулираната тема се състои от следните категории:

1. Фестивали – фестивални събития с различно съдържание, на които се представят различни изпълнители от Косово, Европа и света;
2. Косовски композитори – автори от Косово, чиито произведения се изпълняват на фестивалите в страната;
3. Косово – исторически предпоставки на музикалния живот от неговото възникване;
4. Период след 2000 – период на промяна на историческите, социалните и икономическите обстоятелства, на правните обстоятелства, включващи институционална подкрепа в областта на изкуството.

Цел и задачи -Как фестивалът влияе върху творчеството на композиторите, зависи от конкретния фестивал. Всеки един от тях формира свой собствен характер, правейки го различен от останалите. Целта на изследването е да се открият тези специфични области, както и да се провери участието и влиянието на фестивалите върху творчеството на композиторите. За да се осъществи тази цел, е необходимо успешно да се изпълнят следните задачи:

1. Намиране на сведения за фестивали в Косово от 2000 до 2018 г.;
2. Свидетелстване на музикални произведения на национални и чуждестранни композитори, които са били изпълнени от участници във фестивалите;
3. Отразяване на музикалните жанрове във фестивалите и тяхната категоризация;
4. Проучване на музикалните произведения на косовски композитори на фестивалите;
5. Събиране на мнения и нагласи на композитори, изпълнители и организатори на фестивали относно включването, ролята, значението и перспективата на композиторите и фестивалите в Косово в бъдеще.
6. База данни

Смисъл на проучването -Важността на това изследване се състои във факта, че ще предоставим информация по въпросите, както следва:

а) Вярно ли е, че фестивалите за класическа музика в Косово са събитието, в което се включват произведения на национални композитори?

б) Какъв е критерият за включване на музикални произведения на национални автори във фестивалите в Косово?

в) Какъв ефект имат фестивалите върху творческата дейност на косовските композитори, върху създаването на определени музикални жанрове?

г) Каква е перспективата на композиторите и сценичните събития в Косово?

Метод и похвати - Изхождайки от горепосочените цел и задачи на нашето изследване, основният метод ще бъде аналитичен. За характеристиките на пълния брой събития и музиката, представена в тези събития, ще използваме количествения метод чрез описателна статистика. За характеристиките на концепциите на събитията и други страни, свързани с композиторите, ще използваме качествения метод.

Очаквани резултати - Пълен преглед на произведенията на музикалните фестивали в Косово от 2000 до 2018. Представяне на косовските композитори. Влияние на събитията върху творчеството на косовските композитори при определянето на музикалните жанрове. Придобиване на знания за перспективата на фестивалите в Косово и косовските композитори. Създаване на база данни, която може да бъде използвана за подобни изследвания в бъдеще.

ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИЯТА

1. В представения дисертационен труд за първи път са изследвани фестивалите за класическа музика в Косово и възможностите за участие на произведения от косовски композитори в периода 2000-2018 г. Като източници на изследването са проучени архивите на фестивалите, както печатни материали (публикувани), така и много записи.

2. Направен е анализ на събраната информация, от който се вижда, че по отношение на класическата музика в Косово преди посочения период и след 2000 г. има значителни разлики, но има и продължение на традициите. Творбите на косовски композитори традиционно заемат важно място, като често изпълнението на такива произведения е задължително в рамките на тези събития, дори и за артисти и ансамбли, които идват от страни извън Косово. След 2000 г. се забелязва интензивно разрастване на водещите международни фестивали за национална култура.

3. Особеностите на фестивалите са разгледани в хронологичен ред: Косовски KamerFest, ReMusica, DAM Festival и Chopin Piano Fest. През различните години се забелязва тенденция към въвеждане на иновации в стилистично, техническо и художествено отношение, но винаги се запазва собствен почерк на всеки фестивал. Всички фестивали, в допълнение към изпълнителските дейности, развиват и много неизпълнителски активности, които имат образователна и информационна функция, повече от необходима за Косово.

4. Използваният количествен и качествен метод за анализ на изследването потвърждава хипотезата, че фестивалите за класическа музика в Косово са важен форум за представяне на произведения на косовски композитори. Цифровият индекс и процентното съотношение на произведенията на композиторите като цяло и на косовските композитори в частност, както и на изпълнителите от 2011 до 2018 г. също доказват тезата

5. Съществуват големи различия между фестивалите по отношение на включването на косовски композитори в програмата. В това отношение ReMusica води убедително със 127 композитори за периода, което означава много голямо пространство за косовската класическа музика и особено за реализация на млади автори. На фестивала ReMusica са изпълнени най-много произведения от косовски композитори - 135. На фестивала DAM произведенията от косовски композитори са 72. На фестивала

Chopin Piano Fest са изпълнени само 19 произведения, а на Kosova KamerFest броят на изпълнените произведения е още по-малък.

6. От тези данни става ясно, че фестивалите (Kosova KamerFest, Chopin Piano Fest, DAM Festival и ReMusica) се опитват да се придържат към програмната си концепция в условията на приемственост, което е мотивация за косовските композитори. Фестивалите подкрепят и поръчват нови премиерни произведения, което особено мотивира композиторите от по-младото поколение.

ИЗВОДИ

Ежегодното сътрудничество на фестивалите с Косовската филхармония (която подкрепя тези фестивали от самото начало), както и със симфоничния оркестър и хор на Косовската филхармония, не е достатъчно, което прави тези фестивали подходящи предимно за камерна музика. Причината е в липсата на пригодни зали, т.е. липсват инфраструктурни условия за изпълнение на по-широки и крупни музикално-сценични произведения - опери, балети и др. Необходимо е институциите да започнат възможно най-скоро изграждането на зала за опера и балет, каквато липсва в Прищина, Косово. Финансовата подкрепа за фестивалите за класическа музика идва основно от Министерството на спорта и културата и от община Прищина (където се провеждат всички фестивали). Налице е непоследователност или други бюрократични причини, които понякога застрашават изпълнението им и налагат съкращаване на бюджета. Необходимо е да се намери коректен и сигурен начин на подкрепа, който да доведе до стабилно финансиране и по-мощно провеждане на фестивалите. Това ще допринесе за повишаване на качеството им, както и за по-голяма мотивация на косовските композитори.

БИБЛИОГРАФИЯТА представя подробно всички 46 източника, които докторантът е използвал.

След като се запознах подробно с дисертацията на кандидата и се уверих, че изследването е полезно, ново, търсещо и ангажиращо поколения музиканти и композитори от Косово, убедено предлагам на научното жури да присъди научно – образователната степен „ доктор” на Исмет Беджети.

14.09.2024г.

професор д-р **ДЕЯН ЕВГЕНИЕВ ПАВЛОВ**